

ÉNEK A VÁROSRÓL

és hangversenyek a városban

A budapesti művészeti hetek idei alap gondolata fővárosunk egyévválásának centenáriuma-hoz kötődik. Közvetett kifejeződések után a zenei hetek október 18-i zeneakadémiai koncertjén közvetlen kifejezést kapott a gondolat. Ránki György most bemutatott, Déry Tibor szövegére készült, *Ének a városról* című oratóriuma Budapest évszázadát fogalmazza meg zenében. Felmerül a kérdés, lehetséges-e ez egyáltalán? Művészi tömöritéssel sok minden lehetséges, a zenében kiváltképp, ha olyan színes fantáziájú és nagy tudású alkotó nyúl egy témához, amilyen Ránki. Egy tragédiákkal, eredményekkel, gyásszal, örömmel, formással és groteszkkal tele évszázad megközelítése mégis problematikus — és amint a megvalósult mű mutatja, az is maradt. A passiók, vagy egy 1812, egy Leningrádi szimfónia nehezen szolgálhat kiindulási alapul, hiszen valamennyi esetben egyszerű, viszonylag rövid és egynemű esemény zenei megfogalmazásáról van szó.

Ránki köztudottan legfőbb érdeme zenéjének a szellemessége, gazdagsága humorban és komikumban, izgalmassága, hogy úgy mondjam, „cselekményesség”. Pomádé király zenei atyja, aki a zenét sokáig — ösztönösen és helyesen — játékként, komoly játékként is kezelte, az utóbbi időben elkomorult.

Ha a zene irodalmi alkotással társulva jelenik meg — természetesen elveszíti teljes szabadságát, kötődik a szöveghez. Déry Tibor helyenként költői, másutt keresetten ható szövege tulajdonképpen egyetlen nagy mementó. Emlékezés a város katasztrófáira és végül is riadt figyelmeztetés a jövő katasztrófák elkerülésére. Egy ilyen mű és zenemű jogossága vitathatatlan — időszertege ebben a döbent formájában egy centenárium alkalmával már vitathatóbb. Számomra a dunai csónakázók, a barnára sült lányok, a Széchenyi-alagút összelükasztóinak önfeléd öröme is Budapest száz éve, sőt, ezer éve, örök élete. Mindez a műből sajnos hiányzik.

Ránki fölényes zeneszerzői tudása és szépségalkotó képessége megtalálható a műben, amelyet emberhangokra, orgonára, csembalóra, fafúvósokra és ütőkre írt, sajátos mó-

don mellőzve a bögők kivételével az összes vonós hangszert. Az *Allami Hangversenyzenekar Kóródi András* vezényletével lelkesen, szépen szólaltatta meg az Éneket a városról, ahol a valóságos ének *Korondy György, László Margit, Szirmai Márta és Ütő Endre* révén szólalt meg. Nagyon stílusos — még mindig az énekhez —, hogy a meghatározó énekkari szót a centenáriumi rendezvények szellemében vidéki együttes, a *Debreceni Kodály Kórus* énekelte (karigazgató: *Gulyás György*).

A hangverseny második felében *Lantos István* kitűnő szólójával Liszt Haláltánc versenyműve és Kodály Páva-variációi hangzottak el igényes előadásban.

Pierre Fournier

Korunk kimagasló csellóművésze, a francia *Pierre Fournier* volt a szólistája a *Magyar Allami Hangversenyzenekar* október 15-i hangversenyének az Erkel Színházban. Fournier művészi rangjának a színvonalán adott elő két művet. Martinu I. gordonkaversenyét, amelyet ebben a formájában ő mutatott be Párizsban, harmincnyolc évvel ezelőtt. Arra nyílt itt alkalom, hogy a hallgató elképedten élvezze Fournier technikai tudását, tökéletes tónusképzetét. Szünet után, Schumann Gordonkaversenyének hallatán már nem lehetett figyelni a részletekre, az alkotóelemekre, csupán a csodálatos műre, amelynek ilyen megrázó idézése, a benne rejlő végtelen érzelmi anyag ilyen teljes felidézése ritka élmény. (Nagy öröm, hogy mintha Schumann-renezánsz volna kibontakozóban.) A zenekar *Lukács Ervin* kitűnő irányításával a versenyművek teljes értékű részvevője volt, és nagyon szépen adta elő Smetana hajdan oly népszerű, mégis régen hallott *Moldva* című szimfonikus költeményét.

A Lipcsei

Gewandhausorchester

Október 16-án azt a zenekart hallottuk az Erkel Színházban, amelyiknél nagyobb

és tiszteletre méltóbb hagyományokkal alig rendelkezik együttes a világon. A *Gewandhausorchester Leipzig* öt esztendő múlva kétszáz éves lesz. Első karmesterei között Mendelssohn is ott található, akit a további századokban is a legnagyobbak követtek. Nem csekély elismerés hát, ha koncertjük után azt mondom: nem csalódtunk a lipcseiekben.

Az est első fele a modern zene némely szektorába adott bevillantást, helyesebben módot a behallgatásra. Reger- és Matthus-művet hallottunk a kitűnő *Manfred Scherzer* hegedűszólójával.

A nagy élmény Schumann II. szimfóniája volt. A mű egészének elragadtatót élvezése mellett külön élményt jelentett az egyes hangszercsoportok feltétlenül tiszta hangzása, árnyalatainak gazdagsága és pontossága. *Kurt Masur* karmester elsőrendű képességeiről is itt győződhet meg leginkább, majd a ráadásul játszott Wagnerrel (A nürnbergi mesterdalnokok nvtányá), amelynél eszményibb Wagner-tolmácsolással még nem találkozottam.

Smetana Vonósnegyes

A jeles vendégek egymásutánjában, szinte torlódásában (és ezt akár ítéletnek is vállalom) a *Smetana Vonósnegyes* is a nagyok közül egy. Szép, komoly koncertjük a Zeneakadémia zenei hetek kimagasló eseménye volt. Hogy így lesz, az már körülbelül kiderült Beethoven f-moll kvarzettjének hangban, dinamikában, ritmusban, erőben hibátlanul exponált indító hangjainál. Akad koncert, ahol egy-egy együttes, vagy művész csak bizonyos bemelegedés után képes igazán kifejeződni, tudása, érzelmi gazdagsága teljést adni — és van, ahol az első pillanatokban megszületik a művészi győzelem. Ez a hangverseny az utóbbi fajtába tartozott. A Beethoven-remekmű után felkockozott érdeklődéssel vártuk és nagy élvezettel hallgattuk a Smetana Vonósnegyes előadásában nagy honfitársaik, a nálunk ritkán hallható Janacek és a névadó, Smetana műveit (II. vonósnegyes, illetve e-moll vonósnegyes).

Rajk András